

HZ. PEYGAMBER'İN (SAV) TIP İLMİ VE ŞİİRE BAKIŞI; KUR'AN-I KERİM HAKKINDA GENİŞ İZAHAT

Eûzübillâhimineşşeytânirracîm

Bismillâhirrahmânirrahîm

*el-Hamdülillâhi hakka hamdihî es-salâtu
ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn
Muhammedin ve alâ âlihi ve sahbihî ve men-
tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ
ba'd:*

*Fa'lemû eyyühe'l-ihvân fe inne efdale'l-
kitâbi kitâbullâh ve efdale'l-hedyi hedyu sey-
yidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve sel-
lem ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ ve külle
muhdesetin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh
ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr. Ve
bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi
sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:*

أَمْثَلُ مَا تَدَاوَيْتُمْ بِهِ الْحِجَامَةُ وَالْقُسْطُ الْبَحْرِيُّ

*Emselü mâ tedâveytüm bihi'l-hicâmetü
ve'l-küstü'l-bahriyyü.*

Hadîs-i şerîf Peygamber Efendimiz'in şifa
ve tedavi ile ilgili tavsiyelerinden. Peygamber

Efendimiz'in şifaya dair, şifalı otlara dair, şifa hâsıl edecek dualara dair hadîs-i şerîfleri vardır. Bunlar hadîs kitaplarında *Tıbb-ı Nebevî* diye bir bahis altında toplanır. Bu hususta kitaplar da yazılmıştır.

Peygamber Efendimiz'in muhterem zevcesi, anamız Hz. Âişe validemiz *radıyallahu anhâ* tıpta çok meraklı bir mübarek kimseymiş. Tıbbı o kadar iyi bilirmiş ki yaşlı sahabeler kendisine;

“Ey mü'minlerin annesi! Senin hadisi bilmene şaşmıyoruz Peygamber Efendimiz'in zevcesisin; tefsiri bilmene şaşmıyoruz, fıkıh bilmene şaşmıyoruz, ferâiz, matematik, taksimat -onu da çok güzel bilirmiş- ona şaşmıyoruz; peki tıbbı nereden öğrendin?” derlermiş.

Çok güzel bilirmiş, o hususta gayet mahir-miş.

Peygamber Efendimiz'in hadisindeki mâna:

Emselü mâ tedâveytüm bihi'l-hicâmetü.
“İnsanlar çeşitli şeylerle tedavi yolları aramışlar ya bunların en münasibi, en faydalısı, en

uygun olanlarından birisi kan aldırma, hacamat yaptırmaktır.” *Ve’l-kustü’l-bahriyyü*. “Kust-u bahrî denilen, aktarlarda satılan ilaç ve buhur olarak kullanılan bir şeydir!” diye onları Peygamber Efendimiz tavsiye etmiş.

Benim yakınlarımdan bazı kimseler vardı: “Hastalığı Allah vermiş, ben tedavi istemem, o isterse kaldırır...”

Böyle bir düşünce doğru mu?

Yanlış.

“Çok kavi müslüman, onun için ilaç filan almıyor, tedavi filan olmuyor...”

Bu doğru değil. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki;

“Allah hastalığı da indirdi devasını da indirdi, o hâlde siz hastalıklarınıza tedavi yolu arayın!”

Bu kadere itiraz mânasına gelmez, küstahlık, edepsizlik mahiyetinde değil; normal bir hakkıdır. Hatta Peygamber Efendimiz tavsiye ettiğine göre dinî bir vazifedir, bir müslüman tedavi çaresini arayacak.

Ve lâ tedâvel bi’l-harâm “Ama haram ile

tedavi olmayın!”

Öyle kimseler var ki; “Sen bunu böyle yap; günahı, vebali benim olsun. Çekinme yap, günahı benim olsun!” diyorlar. Kur’ân-ı Kerîm’de bunlar hakkında âyet-i kerîme var: O kabahati işleyince hem o günaha soktukları adam günaha girecek hem de onun günahının bir mislini yüklenecekler. Durdukları yerden öyle dedikleri için o günah yaptırdıkları adamın günahının bir nüshası aynı işlenmiş gibi buna da eklenecek.

Ve le yahmilunne eskâlehüm ve eskâlem me’a eskâlihim.

“Kendi kabahatleri, günahları, edepsizliklerinin günahı vebali var; bir de o saptırdıkları insanların vebali, günahı da omzuna çıkacak!”

Kimse kimsenin günahını yüklenemez.

Öyle şey olur mu?

“O günahımı yükleniyor. Ben bu edepsizliği, günahı yapayım çünkü o üstüne aldı!”

Yok! Sen de kurtulamazsın, o cezayı çekersin. Sen de o vebalin, günahın içine dalıp batmış, bulaşmış olursun!

Mesela diyor ki;

“Sen çok zayıfsın vah vah vah, kanın da azalmış, kanyak iç kanyak, iyi gelir.”

a. Duanın Tedaviye Etkisi Ve Bir Şifa Duası

Alkollü vs. tavsiye ediyor. Olmaz! Peygamber Efendimiz;

Ve lâ tedâvel bi'l-harâm. “Haram ile tedavi olmayın.” buyurmuş. Tedavi olun ama haramla tedavi olmayın!

“Tedavi olmasak da Allah’a tevekkül etsek ve Allah’a dua etsek olmaz mı?..”

Dua şeklinde tedaviler de var. Ama Peygamber Efendimiz’in bu hadîs-i şerîfinde görüldüğü gibi ilaç olabilecek maddî şeylerden de tedavi var dua da var.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki;

“Bir kimse bir hasta yere, hasta kimsenin üstüne eline koysa yedi defa *es’elüllâhe’l-azîm rabbe’l-arşi’l-az’im en yeşfiyek* dese biznillâh şifa bulur!”

Bu ne demek?

“Azîm olan Allah’tan dilerim, Arş-ı Azîm’in sahibi olan Allah’tan dilerim; sana şifa

versin!” demek, Türkçesi bu.

Demek ki şifa Allah’tan olduğundan dilerse Mevla’mız kulun duası berekâtında ona şifayı verir, dilerse yediği çörek otundan, kaynattığı ıhlamurdan, ilaç yaptığı ısırgan otundan vs. de şifasını verir ama şifa Allah’tan! Tedavi yapılabilir, dua da yapılabilir.

“Efendim, dua olmaz!”

Niye olmasın? Peygamber Efendimiz’in çok hadîs-i şerîfleri var.

“Canım, ağızdan çıkan sözün öbür tarafa tesiri nasıl olur?..”

Senin ona aklın ermez. Çok şeyleri yeni yeni öğreniyoruz. Öyle esrarengiz şeyler oluyor ki insan onları yeni yeni anlamaya başlıyor. Tamam, Batılılar da takip ediyorlar, dikkat ediyorlar: “Evet, Allah Allah nasıl oluyorsa oluyor böyle şeyler.” diyorlar.

Rusya’da din aleyhine bayrak açmışlar, aleyhinde çalışıyorlar: “Din yoktur, dine inanmayın!”

Neden?

Birçok müslüman memleketleri istila etmişler! “Müslümanlar dinine kavi olsa hâlleri harap olur!” diye herkesin beyinlerini yıkmaya çalışıyorlar.

Ama bir deney yapmışlar, tecrübe yapmışlar. Alimler burada bir adamı almışlar, oturtmuşlar, eline bir madde vermişler: 500-1000-2000 kilometre uzaklıkta -diyelim ki Kars’taki şahsa- haber ver bakalım!”

Öbür taraftaki adamın başına da alimleri dikmişler, o şahıs gözlerini kapatmış, diyor ki;

“Evet, arkadaşımın eline bir sert madde verdiler; uzunca, yuvarlak...”

O zaman telefon açmışlar.

“Doğru mu?”

“Doğru.”

Başka bir şey vermişler, bir daha denemişler.

“Doğru.”

Telepati diyorlar, bir duygunun uzaktan başka bir kimseye gelmesi!

Adam mesela birden “Ah!” diyor göğsü acıyor. “Ah, ne kadar acıdı...” filan diyor. Çok

sevdiği filanca kimsenin bilmem nerede orasına bir şey batmış oluyor da burası acıyor.

“Canım onun orasına battı, bu nasıl oluyor?”

Acayip şey! Hemen kaydedip tetkik ediyorlar. Rusya gibi bir dine bayrak açılmış, karşı çıkılmış yerde bile bu neden oluyor, nasıl oluyor diye tespit ediyorlar, kabul ediyorlar. Sen mü'min insansın, Allahu Teâlâ hazretleri *Müsebbibü'l-esbâb*'tır.

Allahu Teâlâ hazretleri bir şeyi istediği zaman ne yapar?

Kün fe yekûn. “Ol, dedi mi olur!”

Her şeye kâdirdir. Ona dua berekâtıyla neler olmuştur, neler neler olmuştur... Tecrübelerimizle sabittir. Çocuğu olmayanın çocuğu olmuştur. Doktor doktor dolaşmış, tıp âciz kalmıştır; dua bereketiyle çocuğu olmuştur. Onun için o da var, dua da var, ilaç da var.

Kullandığınız tedavi malzemesi içinde en faydalısı, faziletlisi, iyisi, bir tanesi hacamat olmaktır, kan aldırmaaktır. Yaş bakımından müsait olan, kan miktarı kâfi olan [hacamat olur].

Adam zaten kansızlıktan saz benizli,

ayakta duracak hâli kalmamış; hacamat yok!

Kanı fazla gelmiş, kan fazlalığı var; o kimse olacak. Yaşı müsait olacak, ondan sonra hastalığı olmayacak. Şartlarıyla, hacamat yapmak iyidir.

Galiba dedelerimiz umumiyetle [bahar] mevsiminde yapıyorlar. İnsana bir tazelik geliyor, kan verenler de söylüyorlar ki hakikaten kan alındığı zaman insanın vücudunda bir tazelenme, rahatlanma, dinçleşme oluyor.

Bir şey daha hatırlatayım: Amerika'dan, Avrupa'nın bilmem hangi şehrinden kan getirilmesini yasaklamış.

b. "Deniz Kustu"; İlaçlı Bir Tedavi Yöntemi Ve Etkileri

Neden?

AIDS denilen bir menhus hastalık var, uğursuz bir hastalık var, edepsizliklerinden Allah onlara musallat etmiş. Biliyorsunuz Frengi de Türkiye'ye Frengistan'dan geldiği için o hastalık o adı almıştır, onlara edepsizliklerinin cezası! AIDS hastalığı denilen o hastalık da Lut kavminin amelini yapanlarda görülüyor. Kana da geçiyormuş da kan alan kimselerde de öyle

oluyormuş. Çok dikkat etmek gerekiyor. Allah Teâlâ hazretleri hıfz eylesin, korusun.

Bihi'l-hicâmetü. “Hacamat olmak, kan aldirmek.” *Ve'l-kustü'l-bahriyyü.* “Deniz kustu denilen bir madde.”

Lügate baktım: “Tedavide kullanılan bir de buhurdan olarak kullanan bir madde.” dedi, resmini göremedim. Aktarlarda satılmış. Bu söylenen ilacın titremeye, hâlsizliğe, asap bozukluğuna, onu teskin etmeye, insana bir mülâyemet vermeye faydası olurmuş.

Hadîs-i şerîf sahih Enes b. Mâlik *radıyalahu anh*'ten sahih diye rivayet edilmiş. Buharî'de, Müslim'de, Tirmizî'de, Ahmed b. Hanbel'de, Neseî'de; Sıhâh-ı Sitte'nin pek çoğunda olan bir hadîs-i şerîfti.

إِمْرَاءُ [أَمْرُو] الْقَيْسِ بْنِ حُجْرٍ قَائِدُ الشُّعْرَاءِ إِلَى
النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَهُوَ رَجُلٌ مَذْكَورٌ فِي الدُّنْيَا،
مَنْسِيٌّ فِي الْآخِرَةِ

İmrü'l-Kaysi ibnu hucrin kâ'idu's-şu'arâ'i ilâ'n-nâri yevme'l-kıyâmeti ve hüve racülün

*mezkûrun fî'd-dünyâ ve mensiyyun fî'l-âhi-
reh.*

Bu hadîs-i şerîf Ebû Hüreyre *radiyallahu
anh*'ten rivayet edilmiş, İbn Asâkir'de olan bir
hadîs-i şerîfi. Araplar'ın bir şairi var, bu hadîs-
i şerîf onun hakkında!

Edebiyat kitaplarında geçmiştir veya kula-
ğınıza bir yerden gelmiştir ki Araplar şiire düş-
kün, şiir sanatında ileri gitmişler. Onun için
nerede bir şeye rağbet fazlaysa Allahu Teâlâ
hazretleri peygamberlerine o sahada olağa-
nüstü imkânlar bahşetmiştir de oradakileri
susturmuştur. Onun için Peygamber Efendi-
miz'e Allahu Teâlâ güzel konuşma kabiliyeti
veriyor. Az sözle öz mâna ifade etme kabiliyeti
vermiş ve Kur'ân-ı Kerîm gibi mübarek bir ki-
tap indirmiştir ki üzerine Arap'ın belîğleri, şa-
irleri hepsi toplansa bir araya gelse onun bir
âyetinin aynısını getirememişler.

يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَا سَمَاءُ أَقْلِعِي

Yâ erdu'bleî mâ'eki ve yâ semâ'u ekliî. ¹

âyet-i kerîmesini görünce şairin birisi “Pes, bu

---

¹ /11/Hûd, 44.

kadar güzel ifade karşısında benim söyleyecek sözüm yok!” demiş.

Lebîd b. Rebî'a cahiliye döneminde yaşamış bir Arap şairi, Müslümanlığa da erişmiş. Hz. Ömer, “İslâmî birkaç şiir yaz da gönder.” diye Kûfe'ye mektup yazmış, o da cevabında diyor ki;

“Allah bize Kur'an'ı indirdikten sonra şiir yazmadım!”

Araplar'da şiir çok ileri, müslüman şairler de Peygamber Efendimiz zamanında şiir yazmışlar, Peygamber Efendimiz'in sahabesinden şairler var. Hassân b. Sâbit *radıyallahu anh*, Kâ'b b. Mâlik *radıyallahu anh* gibi sahabe şairler var. Demek ki şiirini İslâm'ın hizmetinde kullanıyor, müslümanları müdafaa etmekte kullanıyor, İslâm'ı öğretmekte, yaymakta kullanıyorsa o zaman müsaade var.

Eğer kadın kız anlatmakta kullanıyor, çalgı, içki, eğlenme anlatmakta kullanılıyor, rezalet kepezelik macera anlatmakta kullanılıyorsa insanlara kötü duygular telkin ediyorsa o zaman haram!

وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ
يَهِيمُونَ وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ إِلَّا الَّذِينَ
أَمَنُوا

*Ve's-şu'arâ'u yettebi'u humu'l-ğâûn
elem tera ennehüm fî külli vâdin yehîmûne ve
ennehüm yekûlûne mâ lâ yef'alûn.*²

Arkasından 'illellezîne' istisnası da var,
âyet-i kerîmeyle zemmedilmiş. Kur'ân-ı
Kerîm'de onlar aleyhinde Şuarâ sûresi var.

Araplar'ın en büyük şairi kim?

Peygamber Efendimiz'in zamanına kadar
yaşamış olanlardan en büyükleri diyorlar ki;
"İmrü'l-Kays diye bir herif var, en büyük şair
o."

Çok büyük, diye şiirini duvarlara asmışlar!

Bir kaside yazmış, çok meşhur. Kasidesi-
nin içinde neler anlatmış neler... Gönül mace-
ralarını anlatmış, o şiirinin içinde evli kadın-
larla maceralarını da anlatmış. Araplar da çok
beğenmiş. Çoluk çocuk sahibi bir kadınla ma-
ceralarını çok müstehcen bir tarzda anlatıyor.

² 26/Şuarâ, 224-227.

Çok beğenilmiş, birinci sınıf şair olmuş. Ama Peygamber Efendimiz onun hakkında ne buyuyor:

İmrü'l-Kaysi ibnu hucrin kâ'idu's-şu'arâ'i. “Hucur oğlu İmrü'l-Kays şairlerin komutanıdır, rehberidir, en başta bayraktarıdır, önde gidenidir.”

Ama nereye?

İlâ'n-nâri yevme'l-kıyâmeti. “kıyamet gününde cehenneme en önde gidenlerindedir!”

Demek ki Allahu Teâlâ hazretleri şairlerin edepsizlerini toplayacak, başlarına İmrü'l-Kays'ı reis yapacak, bayrak tutturacak, cehenneme öyle topluca gidecekler.

Ve hüve racülün mezkûrun fî'd-dünyâ ve mensiyyun fî'l-âhireh. “Evet, o dünyada tanınmış bir şahıstır ama zikri dillere düşmüş bir insandır ama âhirette unutulmuş, adı silinmiş bir insan olacak!”

Bu dünyadaki şöhrete aldırma, bu dünyadaki insanların iltifatlarına kulak asma! Çünkü bu dünyada alkışlarlar alkışlarlar; insanı gurura düşürürler, insan tepetaklak aşağı cehenneme gider.

Bundan bize çıkacak ders nedir?

Tabii her şeyin güzeliyle meşgul olacak!

“Şiir güzel veya çirkin, televizyon güzel veya çirkin, para iyi veya kötü...”

Bunların hepsi adamına göre, kimin elindeyse ne maksatla kullanıyorsa ona göre değişir.

Süleyman Çelebi şiiri Peygamber Efendimiz'in aşkını, muhabbetini dile getirmek için kullanmış da hâlâ o aşkının muhabbetinin dalgaları günümüze kadar geliyor, güzel şeyler. Yunus Emre'nin ilahileri [öyle].

Şol cennetin ırmakları'nı hangi çocuk bilmez, hangi çocuk sevmemiştir, hangi büyük sevmemiştir?.. Yerinde güzel kullanılırsa mutasavvıflar da kullanmış ötekiler de kullanmış.

Ama şaraptan, aşktan, meyhaneden, gönül maceralarından, edepsizlikten [bahsediyorsa] onlar İmrü'l-Kays'ın peşine takılacaklar, Allah korusun.

Bir başka hadiste; “Bir insanın o cins şiirlerle dolmasından karnının irin dolması daha iyidir!” diyor.

İnsanın karnını o cins edepsizce şiiirlerle doldurmuş. Bin bir tane mısra, beyit, dörtlük biliyor ama hepsi öyle! Keşke irin dolu olsaydı karnı da onlar olmasaydı, çünkü melunca şeyler!

Bir yerden bana teklif ettiler, dediler ki;

“Şuara Tezkirelerinden filancayı sen yap.”

“Olur.”

Taktir etmeye başladım. Eski Osmanlı şairlerinin terâcim-i ahvâlini anlatan bir kitap. Bir yere geldim, orada Bezmî diye bir şaire;

“Elinden kadeh düşmez ayyaş ve sarhoş bir şairdi. Elinden kadeh düşmezdi.” diyor.

Allah, bunun sonu nereye varacak! Satırları okudum okudum:

“Ölümü de meyhane köşesinde oldu.” diyor.

Su testisi suyolunda kırılır.

“Şiiirlerinden numunedir, şu beyit onundur, şu beyit onundur...” diyor, bir beytinde demiş ki;

“Eski zamanın birinde içki içmeyim diye

bahar mevsiminde tevbe etmiştim, çok pişman oldum. Bir daha tevbe etmemeye yeminliyim!” diyor. Şiirinde böyle yazmış.

Edepsiz, bu baharın güzelliği var ya çayırlar, bu güneş, çimenler... İnsan oturup kalkıp Allah’a şükredecekken;

“Çok şükür yâ Rabbi! Bizi o soğuk kışlardan, ölüm derecelerine geldiğimiz üşüdüğümüz mevsimlerden geçirdin. Yeryüzü de kupkuruydu, dallar da çıplaktı ama ağaçlarla beziyorsun, tomurcuklandı. Çiçek açacak çimenler yeşerdi, kudretine sanatına hayran olmamak mümkün değil yâ Rabbi, ne büyüksün yâ Rabbi!..” diye Müslümanlığı, Allahu Teâlâ hazretlerine sevgisi artacakken onlar bunu yapmıyorlar!

“Buranın havası, manzarası, çimeni, ağacı güzel; getirin içkileri içelim...” böyle yapıyorlar.

Dedim ki; “Ben içkiyi metheden şiirleri yazacağım, vereceğim; başkası okuyacak beğenecek...”

Çünkü sarhoşlar beğenir. Dünyada bir iş

yaptığınız zaman beğenen de olur beğenmeyenler de olur. Eğer kötü bir iş yaparsanız, kötüler sizi alkışlar, Bu adam bizden.” diye beğenir. İyi bir iş yaparsanız iyiler memnun olur, kötülerin kaşları çatılır. Çünkü ehl-i namusu namussuz sevmez. Normal, kaşları çatılır, size bağırır çağırır.

“Biz ona mı bakalım ona mı bakalım?”

Biz Allah’ın rızasına bakarız. Allahu Teâlâ hazretlerinin razı olacağı işi yapmalı, Allahu Teâlâ hazretlerinin razı gelmeyeceği işi bırakmalıyız! Ölçümüz esasımız o olmalı. Dünyada meşhur olmuş İmrü’l-Kays hakikaten meşhur, ben bile duydum, şiirini baştan sona kadar okudum, üniversitelerde de okuturlar ama kendisi cehenneme gittikten sonra ne çare var!

فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ

*Fe men zuhzihâ ‘ani’n-nâri ve udhile’l-cennete fekad fâz.*³ “Kim cehennemden paçayı kurtarıp cennete girerse o akıllı insan kurtulmuş demektir!”

³ 3/Âl-i İmrân, 185.

Gerisi laftan ibaret! 70-80 yıl yaşayacağız, gideceğiz; âhirette cehenneme gittikten sonra o hayatın, o şöhretin o paranın kıymeti mi var?!..

Allah bize paranın hayırlısını versin, namın hayırlısını, bilginin, işin, amelin hayırlısını versin, helalini, hoşunu versin!

إِمْسَحْ رَأْسَ الْيَتِيمِ هَكَذَا إِلَى مُقَدِّمِ رَأْسِهِ، وَمَنْ لَهُ
أَبٌ هَكَذَا إِلَى مُؤَخَّرِ رَأْسِهِ

*İmsah re'se'l-yetîm hâkezâ ilâ mukad-
demi re'sihî ve men lehû ebun hâkezâ ilâ
mu'ahhari re'sihî.*

Yetimlerle ilgili bir hadîs-i şeriftir. Mâlum babası olmayan kimseye yetim deniliyor.

Peygamber Efendimiz; “Yetime kim tekeffül ederse; ‘Gel bakalım senin baban yok ama ben sana baba olayım, seni yetiştireyim.’ derse kim bir yetime bakarsa ben onunla cennette şöyle olacağım.” buyurmuş, parmaklarını yan yana işaret etmiş.

Yan yana olmayı istemez miyiz, can atarız, can veririz.

“Yan yana olacağız.” buyurmuş.

Yetime bakmak çok sevaptır, hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz’in;

“Yetim görürseniz başını arkadan öne doğru sıvazlayın, ‘Yavrum, evladım.’ diye gönül alarak arkadan öne doğru sıvazlayın! Babası olanı da önden arkaya sıvazlayın!” diye bir tavsiyesi olmuş.

Demek ki yetimi gözeteceğiz, gönlünü alacağız, yardım edeceğiz, mümkünse yetiştireceğiz. Onun babasına takdir öyle olmuş, dünyadan evvelce gitmiş. Geride ciğerparesi, evlatları kalmış.

“Bizim evlatlarımız bizden sonra kalsa bizim hâlimiz nice olacak...” diye kendi nefsimizden de kıyas edebiliriz. Ne kadar yardım edersek o kadar iyi olur, cenneti kazanırız, Resûlullah Efendimiz’in komşuluğunu kazanırız.

Dullara bakmak da öyle yetimlere bakmak da öyle. Böyle hayırhah, hayır yapıcı olalım inşaallah.

c. "Vera"; Haraşu kokmdan Kaçmak Ve Veranın İman İle İlişkisi

إِنْتَهَى الْإِيمَانُ إِلَى الْوَرَعِ [وفى الشرح: الْوَرَعِ،
ولعله الصواب]. مَنْ قَنَعَ بِمَا رَزَقَهُ اللهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ،
وَمَنْ أَرَادَ الْجَنَّةَ لَا شَكَّ فَلَا يَخَافُ فِي اللهِ لَوْمَةً

لَائِمٍ

*İntehe'l-îmânü ile'l-vera'i men kalia
bimâ razakahullâhu azze ve celle dahale'l-
cennete ve men erâde'l-cennete lâ şekke fe lâ
yehâfu fî'llâhi levmete lâ'im.*

Bu hadîs-i şerîf İbn Mes'ûd'dan mevkuf olarak rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurmuş;

İntehe'l-îmânü ile'l-vera'i. “İman vardı, verâ dayandı.”

İman dediğimiz şeyin aslı esası, kurcalarsak kökü, temeli, esası nedir, işin ucu nereye dayanır?

Verâya dayanır.

Verâ ne demek?

Verâ haramlardan kendisini çekmesi, şüphelilerden uzak durması, titiz müslüman olması demek. İman verâyâ dayanır. İnsan mü'min ise yaptığı şeye dikkat eder.

“Bu haram mı helal mi, aman sakınayım, çekineyim, Allahu Teâlâ hazretleri bana ceza vermesin, Allah'ın rızasına aykırı bir iş yapmayım...” diye haramlardan kendisini çeker.

Verâ, takvânın ileri derecesidir, muttakîliğin ileri derecesidir, iman alametidir. İmanı incelersen oraya dayanır. İmanlı insan öyle yapar, iman onunla da güç kuvvet bulur, karşılıklı alakası var.

Bir insan Allah rızası için bir haramı terk etti mi Allah onun içine imanın tadını verir, diماغına imanın lezzetini verir, İslâm'a bir başka şevkle bağlanır. Demek ki birbiriyle alakalı, mânevî alakası olan bir şeydir. O hâlde gıdamızda, kazancımızda, şüpheliden şiddetle kaçınacağız! Her şeyin helalini arayacağız, günahlara dalmamaya gayret edeceğiz.

Peygamber Efendimiz;

Men kalia bimâ razakahullâhu azze ve

celle dahale'l-cennete. “Aziz ve celil olan, yüceler yücesi olan Allahu Teâlâ hazretlerinin kendisine rızık olarak verdiği kânî olan bir kimse cennete girer.” diyor.

“Eh, Rabbim bana bunu vermiş.”

Az geldi deyip de başkasının cebine elini uzatmıyor. Haram yemiyor, tehlikeli işlere sapmıyor, hırsızlığa arsızlığa dolandırıcılığa [yanaşmıyor]. Allah'ın verdiği kânî oluyor, afif davranıyor. Böyle kimse cennete girer. Bu duyguyu müslüman içine yerleştirecek çünkü iman insanı götürür götürür verâ duygusuna yaslar, işin ucu oraya varır.

Ve men erâde'l-cennete lâ şekke. “Şeksiz şüphesiz cennet vardır.”

İnsan, “Ben cennete gitmek istiyorum, yapıp yakılıyorum.” diye cenneti istiyorsa...

Fe lâ yehâfu fî'llâhi levmete lâ'im. “Allah yolunda kınayanın kendisini kınamasına aldırılmaz ne yapması gerekiyorsa öyle yapar.”

Bu da mühim bir esastır, imanın mühim esaslarından birisini söyledi. Peygamber Efendimiz'in bu sözüne çok dikkat edin:

Cennet şeksiz, tereddütsüz var mı?

el-Cennetü hakkun min-nâri hakkun.

“Cennet de haktır cehennem de haktır.”

Hesap da haktır mizan terazi de haktır. Hepsi olacak, şek şüphe yok inanıyoruz. O zaman insan bir yol tutturur, kınayanın kınamasına aldırılmaz, dosdoğru yolda yürür.

“Müslüman kardeşim, canım ciğerim! İyi, Allah’a iman getirmişsin, Resûlullah’a sevgin muhabbetin var, Kur’an’a bağlısın; hadi başını da örtüver.”

“Utaniyorum, konu komşu görürse ne der?”

Peki, Allah itap ederse ne der?

Utaniyor.

“Namaz kıl!”

“Pantolonumun ütüsü bozulur.” diye namaz kılmıyor. Ütüsüz pantolonla geziver. Namaz farz!

“Hadi şurada namaz kıl!”

“Şimdi şu toplantıdan kalkar da gidersem ayıp olur.”

“Ya ayıp olur mu, namaz vakti geçiyor; kalk kıl!”

Müslüman olduğunu söylemekten utanır, oruç tutmak gerektiğini söylemekten utanır, tesettürün farz olduğunu söylemekten, tatbik etmekten utanır...

Böyle Müslümanlık olur mu?

Oluyor, bizim memlekette çok bol, istediğin kadar böyle misal bulabilirim! Bir iki adım dışarı çıktık mı çok bol bol bulabiliriz, bol miktarda var, mebzul. Ama hakiki müslüman öyle olmayacak!

Hakiki müslüman Allah yolunda kınayanın kınamasından korkmayacak!

“İsteyen beğensin istemeyen beğenmesin; Rabbim bunu böyle emretmiş, bunu böyle yapacağım.” diyecek. Bunu kafamıza yerleştireceğiz. İmanın gereği budur.

“Hem müslüman hem şöyle yapıyor, hem müslüman hem de farzları tutmuyor...”

Olmaz, yakışık almaz!

Kınayanın, ayıplayanın ayıplaması hatalı!

Allah'ın emri ayıplanır mı?

Bir bardak çay veriyorum ikram ediyorum, yarısını bırakıyor.

Mübarek, bunu da içsene!

Ayıpmış, âdab-ı muaşeret kaidelerine göre dibine kadar içilmezmiş. Tabağını sıyırmıyor.

“Mübarek, bu tabağın içinde geride bir fakaracığın doyacağı kadar şey kaldı.”

Sıyırmıyor.

Lokma sofraya düştü, almıyor!..

Bunlar hakkında hadisler var. Lokmasının alacak, üfleyecek, yiyecek. Kibir göstermeyecek, tabağı da sıyıracak, hakkında hadîs-i şerîf var.

“Efendim, şimdi bana ne derler, âdab-ı muaşerete uygun değil!”

Senin âdab-ı muaşeret Avrupalı'nın âdabı, o adamlar bu işleri anlamazlar! O adamlar kâfircik, zavallıcıklar, cehenneme paldır kültür yuvarlanan cehennem oduncukları! Sen onları niye örnek alıyorsun, Resûlullah'ı *sallallahu aleyhi ve sellem* örnek al!

Fe lâ yehâfu fî'llâhi levmete lâ'im. “Müslüman, Allah yolunda kınayanın kınamasından korkmayacak!”

“Ben müslümanım kardeşim, ben vaktim gelince namaza giderim. Ben müslümanım kardeşim, senin bu yaptığın doğru değil. Ben müslümanım, başımı örterim, tesettüre riayet ederim....” Böyle olacak!

Saçlarını gösteriyorsun.

Ne faydası var?

“Bana ‘Güzel.’ diyecekler.”

Allah bize akıl versin, mantık versin. Dini-mize has halis bağlanmak nasip etsin.

Peygamber Efendimiz; “Kınayanın kınamasından korkmayın!” [buyuruyor].

Kınayan seni neden kınıyor?

Ben hırsızlık yapmıyorum, arsızlık, edepsizlik yapmıyorum, başkasının hakkını çiğnemiyorum; Allah’ın emrini tutuyorum. Herkesin aslında bizi beğenmesi gerekiyor.

Şaşılacak şeydir, Batı ülkelerinde beğeniyorlar. Batı ülkelerine gidiyorsun, adamlar; insanın kendi örfüne, dinine bağlı olmasını beğeniyorlar.

Birisi Amerika’ya gelin gitmiş. O da cahil-

lik! Bir müslüman kız bir gayrimüslime varamaz, haram, yasak!

Amerika'ya gelin gitmiş, gitmiş ama ne ibadet var ne iman var ne tatbikat var. Aradan birkaç gün geçmiş. Kocasını Amerikalı ya, kocasının annesi ve babası filan demişler ki;

“Evladım, sen hangi dindensin, ne millet-sin sen, ne biçim insansın? Eğer müslümansan görelim namaz kıl, Allah'a ibadet et; eğer de-ğilsen bizimle beraber pazar günü şu kiliseye gel...”

Amerikalı'nın mantığı böyle, dinsiz olma-sını, hiçbir şeye bağlı olmamasını tenkit etmiş-ler.

Bizim rahmetli Kemal Kuşçu vardı. İstiklal harbinin madalyalı kahramanlarından, kitap filan da yazmış kimse. O derdi ki; “Ben Müslü-manlığı Fransa'da öğrendim.”

Nasıl öğrendin?

Fransa'ya gitmiş, bakmış ki hristiyan ka-dınları siyah eldivenler giyiyorlar, başörtü ör-tüyorlar, manto giyiyorlar filan.

“Ya bunlar hristiyan, dinine bağlı insan-lar, peki ben nereye bağlıyım, ben neyim?”

demiş. “Ben de anadan babadan müslümanım.” o zaman aklını başına devşirmiş.

Müslümansan müslüman ol. Öyle ne oradan ne oradan, öyle şey yok?

أُنزِلَتْ صُحُفُ إِبْرَاهِيمَ أَوَّلَ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ،
وَأُنزِلَتْ التَّوْرَةُ لِسِتِّ مَضِينٍ مِنْ رَمَضَانَ، وَأُنزِلَ
الْإِنْجِيلُ لِثَلَاثَ عَشْرَةَ مَضَتْ مِنْ رَمَضَانَ، وَأُنزِلَ
الزَّبُورُ لِثَمَانَ عَشْرَةَ خَلَتْ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ، وَأُنزِلَ
الْقُرْآنُ لِأَرْبَعٍ وَعِشْرِينَ خَلَتْ مِنْ رَمَضَانَ

Ünzilet suhufu İbrâhime evvele leyletin min şehri Ramadâne ve ünzileti't-tevrâteü lisittin mezayne min Ramadâne ve ünzile'l-incîlü li-salâse aşrate mezat min Ramadâne ve ünzile'z-zebûru li-semâne aşrete halet min şehri Ramadâne ve ünzile'l-Kurânü li-erbain ve işrîne halet min Ramadâne.

İbrahim aleyhisselam'a Allah tarafından gönderilen suhuf, sahifeler acaba hangi ayda indi?

Bu hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz başkalarıyla beraber onu bildiriyor. Râvileri

güvenli kimseler olan bir hadîs-i şerîf diye de kitabın yazarı diye belirtmiş.

İbrahim *aleyhisselam* sayfaları, kendisine indirilen *suhuf-i İbrahim* ne zaman indi?

Ünzilet suhufu İbrâhime evvele leyletin min şehri Ramadâne. “İbrahim *aleyhisselam*’a Ramazan ayının ilk gecesinde indi, İbrahim *aleyhisselam* suhufu ilk gecesinde nâzil oldu.”

Tevrat da Musa *aleyhisselam*’a ne zaman indi?

Ve ünzileti’t-tevrâteü li-sittin mezayne min Ramadâne. “Ramazan’ın altıncı gününde indi. Ramazan ayı girdi, altı gün geçtikten sonra indi.”

İbrahim *aleyhisselam*’a birinci gecesinde, Musa *aleyhisselam*’a Ramazan’ın altısında indi.

Ve ünzile’z-zebûru li-semâne aşrete hallet min şehri Ramadâne. “Zebur da Davud *aleyhisselam*’a şehr-i Ramazândan on sekiz gün geçince indi, Ramazan’ın on sekizinde indi.”

Peygamber Efendimiz;

Ve ünzile'l-Kurânü li-erbain ve işrîne halet min Ramadâne. “Kur’an-ı Kerim’de Ramazan’ın yirmi dördünde nâzil oldu.” buyurmuş.

Yirmi beşinin gecesi, demektir.

Biliyorsunuz Kur’ân-ı Kerîm Peygamber Efendimiz’in hayatı boyunca hadiseler üzerine vahiy gelmiş. Vahiy kâtipleri yazmış. Öylece yirmi üç senede, *nücûmen* derler, Kur’ân-ı Kerîm grup grup inmiştir.

Yirmi dördünde indi ne demek?

Levh-i Mahfûz’dan semâ-yı dünyaya nüzulü Ramazan’da;

Şehru ramadâne’llezî unzile fîhi’l-kur’ân, âyet-i kerîmesinden anlaşılıyor. Ramazan ayında topluca indi, sema-ı dünyada yirmi üç senede *nücûmen, necmen necmen* grup grup, üç, beş, yedi ayet, iki âyet, bir âyet dünyaya toptan inişi Ramazan’da tamamlandı.

d. Namaz Mü'minin Miracıdır

Bunlardan ne anlıyoruz?

Şu kokusu yavaş yavaş burnumuzda tütmeğe başlayan gelmekte olan Ramazan ayının

ne mübarek ay olduğunu anlıyoruz. Bütün mübarek kitaplar o zamanda; başında, ortasında, on sekizinde, yirmi dördünde inmişler.

Mâlum Peygamber Efendimiz Receb'in sonunda miraç ile şereflendi, Allahu Teâlâ hazretlerinin dergâh-ı âlîsine nail oldu, o şerefe varmaya o rütbeye vâsıl oldu.

Aşikâre gördü Rabbü'l-izzeti

Âhirette öyle görür ümmeti

Sen ki miraç eyleyip kıldın niyâz

Ümmetin mi'râcını kıldın namâz

Ümmetin mi'râcını kıldın namâz

Biz ümmetinin de miracımız ne?

Şu namazlar, kadrini bilmediğimiz, şu ezanları duyup da evde yan gelip yattığımız, bazılarını atlattığımız şu namazlar mü'minin miracı.

Allah bize Receb'in feyzinden toparlanmak nasip etsin, Şaban'da derecelerimizi yükseltsin, Ramazan'a eriştirsin. Bu ayları bizim hakkımızda mübarek eylesin.

أُنزِلَ الْقُرْآنُ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرَفٍ؛ وَالْمِرَاءُ فِي
الْقُرْآنِ كُفْرٌ. فَمَا عَرَفْتُمْ مِنْهُ فَاعْمَلُوا بِهِ، وَمَا جَهِلْتُمْ
مِنْهُ فَارُدُّوهُ إِلَى عَالِمِهِ

*Ünzile'l-Kur'ânü alâ seb'ati ahrufin ve'l-
mirâu fi'l-Kur'âni küfrün fe mâ 'araftum
minhu fe'melû bihî ve mâ cehiltüm minhu fe
ruddûhu ilâ 'âlimihî.*

Bu hadîs-i şerîf Ebû Hüreyre *radiyallahu
anh'ten*, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sel-
lem* buyurmuş ki;

Ünzile'l-Kur'ânü alâ seb'ati ahrufin.
“Kur'ân-ı Kerîm yedi grup, yedi tür, cins ola-
rak inmiştir!”

Kur'ân-ı Kerîm'in mahiyetini tahlil eder-
sek onda yedi nevi buluruz, Kur'ân-ı Kerîm'in
muhtevası içinde yedi nevi vardır.

Bu yedi nevi ne demektir?

Yedi harf üzerine nazil olduğunun mânası
nedir?

Bu hususta alimler kırk vecih ileri sunmuş-
lar. İzahı çok derin, uzun izahlar var. Arkasın-
dan Peygamber Efendimiz buyurmuş ki;

Ve'l-mirâu fi'l-Kur'âni küfrün. “Kur'ân-ı Kerîm'in âyetleri üzerinde münakaşa açıp çekişmek insanı kâfirliğe götürür.”

“Yok, efendim böyle, yok böyle...”

Kardeşim bunda münakaşa etme, bu Allah'ın Kelâm-ı Kadîm'i! Sen bunda hata ediverirsen oyuncak değil bu, oyuna gelmez! İnsan küçük bir zarara uğramaz, kâfirliğe düşüverir, âhireti mahvolur! Kur'ân-ı Kerîm'le münakaşa edilmez! Peygamber Efendimiz;

Fe mâ 'araftum minhu fe'melû bihî. “Eğer Kur'ân-ı Kerîm'in ahkâmından bir şey biliyorsanız yapiverin, tatbik edin olsun bitsin! Kur'ân-ı Kerîm'in öğrendiğiniz ahkâmını tatbik edin!” *Ve mâ cehiltum minhu.* “Eğer Kur'ân-ı Kerîm'de anlayamadığınız bir şey varsa...”

Ki mümkün, anlayamadığı çok şeyler çıkıyor. Hz. Ömer *radıyallahu anh*; “Şurası nasıldır, ne mânaya geliyor?” diye yaşça kendisinden küçük olan kimselere bile İbn Abbas'a vs. *radıyallâhu anhüm ecmaîn* sormuştur.

Ve mâ cehiltüm minhu fe ruddûhu ilâ 'âlimihî. “Anlamadığımız bilmediğimiz bir taraf olduğu zaman bir bilene onu götürüp sorun,

ona havale edin! Kur'ân-ı Kerîm üzerinde kendiniz laf karıştırmayın!”

Peygamber Efendimiz; “Kur'ân-ı Kerîm Allah'ın kelamıdır, bir yanlış şey yaparsanız âhi-retiniz mahvolur.” diye böyle tavsiyede bulunmuş.

Onun için Kur'ân-ı Kerîm'i mealinden okumak çok tehlikelidir. Sadece mealinden okuduğu zaman tehlikelidir, Kur'an iyi bilen alimlerin yazdığı güzel tefsirlerden okumak uygundur.

“Çünkü o bu mânaya gelir, şu bu mânaya gelir...” diye tecrübesine dayanarak okuyucuyu yerinde ikaz eder. Her işin mütehassısı var ya, ikaz eder; hataya düşürmeden [uyarır]. Öteki, bilmeyen cahil doğrudan doğruya mealden girer de; “Canım, ben Arapça biliyorum, Kur'ân-ı Kerîm'in şu âyeti şöyle...” [der].

Ya o kelime orada o mânaya değil ki! Sen ne biliyorsun, Arap anlayamamış, Hz. Ömer sormuş!..

Ve fâkihten ve ebden ne demek diye sormuş. Kendisi Arap, Arap diyarında yetişmiş, Peygamber Efendimiz'in has sahabesinden!..

“Ben Arapça’yı biliyorum...”

Senin bildiğin Arapça’yı toplasak cevizin kabuğunu doldurmaz! Bizim hocalarımız, profesörlerimiz vardı; adam ömrünü Arapçaya tahsis etmiş, ömrü Arapça’da geçmiş, birçok eserler yazmış, makale yazmış: “Şu Arapçayı öğrenemedik.” derdi!

Cahil cesurdur, bilmeyen insan sağa sola saldırır. Bilen insana, haddini bilen insan bak: “Şu Arapçayı öğrenemedik.” diyor.

Sonra bilmediği Arapça’yla insan ahkâm kesmeye kalkışır mı?

Ben Kur’ân-ı Kerîmlerin meallerine bakıyorum. Üniversite hocasıyım, Kur’ân-ı Kerîm mealine bakıyorum. Arapça’sını da biliyorum, Arapça’sını da bakıyorum:

“O meal öyle yazmış, bu meal böyle yazmış; tutturamamış, tam ifade edememiş. Bak burada böyle yapsaydı daha iyi olurdu...” diyoruz.

Onu söyleyen şahıs da bir âciz şahıs ama söylediği Kur’ân-ı Kerîm, Allah’ın kelamı! Onda küçücük bir yanlışlık bu tarafta çok büyük! Onun için Kur’ân-ı Kerîm üzerinde oyun

oynanmayacağını, ileri geri laf edilmeyeceğini bu hadîs-i şerîften anlıyoruz.

Peygamber Efendimiz; “Kur’ân-ı Kerîm üzerinde münakaşa küfürdür! Bildiğinle amel et, bilmediğini bilene git, danış, sor!” demiş oluyor.

Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîfte buyurmuş ki;

أُنزِلَ الْقُرْآنُ عَلَى عَشْرَةِ أَحْرَفٍ: بَشِيرٌ، وَنَذِيرٌ،
وَنَاسِخٌ، وَمَنْسُوخٌ، وَعِظَةٌ، وَمَثَلٌ، وَمُحْكَمٌ، وَمُتَشَابِهٌ،
وَحَلَالٌ، وَحَرَامٌ.

Ünzile’l-kur’ânü alâ aşerati ahrüfin beşîrün ve nezîrün ve nâsîhün ve mensûhün ve izatün ve meselün muhkemün ve müteşâbihün ve halâlün ve harâmün.

Bu hadîs-i şerîf Hz. Ali Efendimiz’den rivayet edilmiş ama diye belirtilmiş. Ebû Nasr el-İbâne’de nakletmiş. Hz. Ali Efendimiz’den nakledilen bu hadîs-i şerîf şöyle ifade [edilmiştir]:

“Kur’ân-ı Kerîm on harf üzerine inmiştir!”

Ama harf şimdi kullandığımız harf mânasına değil, “on çeşit üzere” demek. Araplar harf dediğin zaman “çeşitli şey” anlarlar. Mânalardan bir tanesi. Mesela Araplar edata da harf derler, *harf-i cer* derler *hurûf-u cer* derler. Hâlbuki birkaç harften müteşekkildir, ona “harf” derler. Araplar’ın [kullanımı] başka!

Harf: “Taraf, bir grup, bir bölük, bir şeyin bir kenarı, bir kısmı, kısım” demek.

Bu hadîs-i şerîfte; “Kur’an on kısım olarak inmiştir!” diyor, nedir?

Peygamber Efendimiz onları da şöyle beyan eylemiş:

Beşîrûn. “Bazı âyetleri *beşîrül* müjdecidir.”

“Ey müminler, Allahu Teâlâ hazretleri cenneti müttakîlere hazırlamıştır.”

Müjde değil mi?

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ عَنْهَا
مُبْعَدُونَ

Innellezîne sebekat lehüm minnâ’l-husnâ

*ulâ'ike 'anhâ mub'adûn.*⁴

“Bu cehennemden şu iyi kullar uzak olacaklar.” diyor.

“Şunu şunu yaparsanız büyük nimetlere erersiniz, cennetin içindeki şu şu lezzetleri, ikramları elde edersiniz.”

İşte müjde.

Ve nezîrûn. “Bazıları da tehdit edici, ikaz edici âyetlerdir.”

“Böyle yaparsan cehenneme düşersin, Allah'ın elim azabı vardır, feci cezası vardır, o cezalara uğrarsın...”

Tehdit, bazı âyetler tehdittir.

Ve izatûn. “Bazıları öğüttür.”

“Yeryüzünde ayağını kaka kaka yürüme, burnunu havaya kaldırıp kibirlenme! Yeri de lecek değilsin, dağları sen yaratmadın!..”

Bunlar öğüttür.

Bir kısmı nedir?

Meselûn. “Âyetlerin bazıları meseldir.”

---

⁴ 21/Enbiyâ, 101.

Örnektir, numunedir, Allahu Teâlâ hazretleri kullar anlasın diye bir şeyi bir şeye temsil ederek anlatmıştır. Kullar bilemez Allahu Teâlâ hazretleri bilir.

Fe lâ tadribu lillâhi'l-epsâr. “Allahu Teâlâ hazretlerinin her anlattığı güzeldir.” *Hel edulluküm ‘alâ ticâretin tuncîküm min ‘âzâbin elîm.* “Sizi elim bir azaptan kurtaracak bir ticarete sizi delalet edeyim mi?”

O ticaret neymiş, ne alacağız ne vereceğiz?

Tu'minûne billâhi ve resûlihî ve tucâhidûne fî sebîlillâhi bi-emvâliküm ve enfusiküm. “Allah ve Resûlü’ne inanıyorsanız Allah yolunda cihat edersiniz.”

Bak ticaret diye geçti, daha başka şeyler olabilir; bunlar da emsal.

Ve muhkemun ve müteşâbihün. “Âyetlerinin bazısı mânası vazıh emirlerdir.”

Kütibe ‘aleykümü’s-siyâmu kemâ kutibe ‘alâ’llezîne min kabliküm. “Sizin üzerinizde eski ümmetlere de emrolunmuş olduğu üzere oruç yazıldı, farz kılındı.”

Tamam, demek ki oruç tutmamız gerekiyormuş, hemen tereddütsüz anladım.

“Namaz kılın, zekât verin!..”

Hemen anlaşılın, muhkem âyet derler.

Ve müteşâbihûn “Bazı âyeti-i kerîmeler de müteşabihtir, mânası esrarlıdır.”

Onu anlamak herkesin harcı değildir, bazen kimsenin harcı değildir. Rumuzdur ve esrardır, ona aklını takıp da dilini eğip de saçmalama! Müteşabih âyete ancak kalbinde eğrilik olanlar takılır, öyle şey yok! Bir kısmı müteşabihtir.

e. Kur'an-ı Kerim, Her Birinin Zahiri Ve Batını Olan 7 Kısım Üzerine İnmiştir

Ve halâlun ve harâmun. “Bir kısmı helalleri bildirir, ötekisi de haramları bildirir.”

Böylece on grup olmuş oluyor. Âyetlerin içinde anlatılanlara göre on grup demek oluyor.

أُنزِلَ الْقُرْآنُ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرَفٍ، لِكُلِّ حَرْفٍ مِنْهَا
ظَهْرٌ وَبَطْنٌ، وَلِكُلِّ حَرْفٍ حَدٌّ، وَلِكُلِّ حَدٍّ مُطَّلَعٌ

Ünzile'l-Kur'ânu 'alâ seb'ati ahrufin li-

küllî harfin minhâ zahrûn ve batnûn ve li-küllî harfin haddûn ve li-küllî haddin muttela'ün.

İbn Mes'ûd'dan *radıyallahu anh* merfu olarak rivayet edilmiş. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

Ünzile'l-Kur'ânu 'alâ seb'ati ahrufin. “Kur'ân-ı Kerîm yedi harf üzere, yedi kısım üzere inmiştir!” *Li-küllî harfin minhâ zahrûn ve batnûn.* “Her bir kısmın zahiri vardır, bir de batını vardır.”

Bir hemen anlaşılın mânası vardır bir de anlaşılmayan esrarı vardır; onu ince alimler bilir, üzerinde ince düşünenler bilir.

Ve li-küllî harfin haddûn. “Her kısmın bir hududu, sınırı vardır.” *Ve li-küllî haddin muttela'ün.* “Her bir hududun da ittîlası vardır!”

Bu hadîs-i şerîften ve başka hadislerden biliyoruz ve anlıyoruz ki Kur'ân-ı Kerîm'in esrarına son yoktur! Allahu Teâlâ hazretlerinin kelimidir, nice esrarı vardır! İnsan anlamak için yanına yanaştığında Kur'ân-ı Kerîm'in muhteşemliğini görüyor.

Allah bizi ehl-i Kur'an eylesin.

Hocalarımızdan biriyle oturduk; meselelerimizi konuştuk, tabii yüreğimiz yanıyor.

“Yedi asır Endülüs, İspanya kıtası müslüman diyar olarak yaşamış da şimdi Endülüs’te niye müslüman yok? Harple girmişler de oralara yerleşmişler, kazanmışlar da sonra niye parçalanmışlar? Kur’an hafızları varmış da o memlekette hadis ezberleyen insanlar varmış da niye elden yine kaçırılmışlar, aldıkları yerleri düşmanlara kaptırmışlar?!..” diye sordum.

Bir hocamız çok güzel bir cevap verdi:

“Evet, Kur’an hafızı, evet hadis biliyor ama İslâm’ı bir bütün olarak [kavramak], tatbik etmek gerekiyor!”

“Şu kenarını tatbik et, bu kenarını tatbik etme!”

Olmaz. Allahu Teâlâ hazretleri “Namaz kılın!” demiş, hep namaz kılıyoruz; “İlim dinleyin!” demiş, işte gelmişsiniz dinliyorsunuz ama;

“Cihat edin!”

“Yok hocam, o kadar da uzun değil! Bahar gelmiş benim işim var gücüm var...”

Böyle dersin olmaz!

“Emr-i mâruf nehy-i münker?”

“Hocalar kürsüden yapsın canım, emr-i mâruf nehy-i münkeri hocalar yapsın; devlet o kadar maaş veriyor.”

Olmaz her müslümanın çok çeşitli vazifeleri var, onları yapacak!

Sonra birlik beraberliği emreden âyetler var, niye tatbik etmiyorsun?

Kardeş olacaktın, hani birbirimizle çekişmeyecektik; nedir bu harpler, darbeler, çekişmeler, kavgalar, öldürmeler... Tatbik etmedin, olmadı işte!

Namaz kılmayınca; “Filanca namaz kılmıyor.” diye kızılıyorsun! Başını açınca bir kıza; “Niye başını açtı?” diyoruz ama öbür taraftan fitne çıkartana bir şey demiyoruz.

İki müslüman birbiriyle çekişse ıslah etmek gerekiyor. Islah etmeye gitmiyoruz, cihada yanaşmıyoruz, emr-i mâruf nehy-i münkere yanaşmıyoruz...

Anlaşıldı, senin kafa yapını ben anladım. Anladım sen bozuk müslümansın, yumurta gibi

kafan var ama için çürümüş. O zaman olmaz, o yumurtadan yemek yapılmaz. Kırdığın zaman içi koktu mu; “Bu bozulmuş yumurta!” diye çöpe atarlar.

“İçinde birazcık sarısı var.”

“Var ama hocam onun kokusunu duymuyor musun? Yumurtanın yarısı uçmuş gitmiş, yumurta artık bozulmuş...”

Yumurta dolgun olduğu zaman iyi olduğu gibi İslâm da her şeyiyle iyi olur. Bir tarafını tatbik et bir tarafını tatbik etme, olmaz.

“Filanca alim Rize’de altı sene *Tasavvurât ve Tasdikât* okumuş.”

İlimler o kadar çok ki altı sene *Tasavvurât ve Tasdikât* okursan bu işin sonunu hiç bulamazsın. Onun için hocaefendi dedi ki; “Kur’ân-ı Kerîm’i okumak lazım, hızlı okumak lazım, Kur’ân-ı Kerîm’in içinde hepsi birden var.”

Fâtiha’dan başlarsın, hızlı hızlı okursun mânasını, tefsirini bir senede bitirirsin! Bir daha ki sene bir daha bitirirsin, bir daha bitirirsin; böylece Kur’ân-ı Kerîme aşına olursun! Fıkıhta derinleşmiş, öbür tarafı unutmuş; tef-

sirde derinleşmiş, beri tarafı unutmuş; kelamda derinleşmiş, öbür tarafı unutmuş; dermiş olmuş, ilmi boş veriyor, zikrediyor, kitap okumuyor...

Olmadı, olmadı!..

Masanın bir ayağı eksik olduğu zaman zıngırdadığı gibi, titrediği gibi olmadı. Hepsi olacak, dört ayak yere basacak, dört başı mâmur olacak!

Bunun da çaresi Kur'an öğretmektir, Kur'an öğrenmektir. Hızlı hızlı Kur'an öğrenelim!

“Hızlıdan kastın ne hocam?” dersiniz, bir senede Kur'ân-ı Kerîm'in hatmi, meali bitsin, düşününe düşününe tedebbür ile öğrenelim de bir senede devretsin!

“Hatim var hocam, duadan sonra hatim [duası] et.” diye arkadaşlarımız geldiler. Mesela haftada bir, on beş günde bir, üç günde bir hatim indirenler var; her gün bile indirenler var ama Kur'ân-ı Kerîm'in mânasını, ahkâmını, sindire sindire bir senede bitirmeliyiz.

Ailece; “Gelin bakalım çocuklar, oturun

şuraya!”

Çünkü bir şahıs iki senede hafız oluyor, iki senede rahat bir şekilde hafız oluyor.

“Oturun bakalım çocuklar, günde beş defa âyet okuyacağız, sonra üzerinde tekrar tekrar zihnimize yerleştireceğiz, bir senede bitmeli.”

Bir daha seneye artık; “Ben bunu zaten okumuştum hatırımda vardı...” [diye] biraz daha iyi okunur, biraz daha iyi; adam oluruz!

Kırk sene geçmiş, daha biz Kur’ân-ı bilmiyoruz; Kırk sene geçmiş, Allah’ın kelamını daha hiç okumamış!..

Bizim üniversite gelip giden arkadaşımız vardı, yaşlı, şişmanca göbekli bir kimseydi. Filanca yerde memurdu, daha Kur’ân-ı Kerîm’i hiç açıp okumamış ki!

“Fâtîha’da *İyyâke na’büdü ve İyyâke nestain* diyor.” diyor, itiraz ediyor. “Ancak sana ibadet ederiz, senden yardım isteriz, diye kulun ifadesi var.” diyor. “Hâlbuki Allah’ın kelamında Allah’ın kula hitabı olması lazım değil mi?” diyor.

Ne kadar cahillik ki Fâtîha’nın nasıl indiğini, ne olduğunu hiç daha açıp okumamış!

Üniversiteye gelmiş, saçını ağartmış, öyle bir şaşkın!

Kur'ân-ı Kerîm neyin nesidir, nasıl meydana gelmiştir, bu âyetlerin sıralanması nedir, esbâb-ı nüzul vs. onların hiçbirinden haberi yok!

Kur'an'ı iyi öğrenelim. Kur'ân-ı Kerîm'i öğrenirsek o zaman dengeli müslüman oluruz; masamızın, sandalyemizin ayakları eşit olur. Yoksa Kur'ân-ı Kerîm'i bilmezsek iki ayaklı sandalye olmaz, üçayaklı olsa sallanır, o tarafa o tarafa devriliverirsin! Onun için Kur'ân-ı Kerîm'i okuyalım da; Kur'an okuduğun zaman içinde tefsir var, hadîs var, hadise teşvik var, tefsir kitaplarının içinde fıkıh var, tarih var, ibret var her şey var! Her şey Kur'an'dan çıkıyor çünkü asıl kaynak orası, bizim Müslümanlığımızın aslı, esası, özü o!

Kur'ân-ı Kerîm'i iyi anlamak için Peygamber Efendimiz'in hadislerini okuyoruz. Peygamber Efendimiz bize Kur'ân-ı Kerîm'i tebliğ etmek için geldi, vazifesi o! Peygamber Efendimiz yirmi üç senede bize işte Kur'an böyle yaşanır, diye Kur'an'a göre yaşamayı öğretti.

Onun için hadisleri başımızın tacıdır, vazgeçemeyiz, onları da öğreneceğiz ama şu aslı esası bir kere öğrenmeliyiz.

Avukat olan bir insanın ilk önce anayasayı bilmesi gibi müslüman olan bir insanın da önce Kur'an'ı bilmesi gerekiyor, o kadar! Bilirse dengeli müslüman olur, bilmezse bir taraftan başlarsa ömrü biter daha Müslümanlığın öteki taraflarını öğrenmeden [ömrü] geçer. Dengeli müslüman olmak için Kur'an okuyalım! Allahu Teâlâ hazretleri bizi ehl-i Kur'an eylesin. Kur'ân-ı Kerîm'in şefaatine erdirsin. Kur'ân-ı Kerîm'in ahlâkıyla ahlâklandırsın. Kur'ân-ı Kerîm'i bize kabirlerimizde yoldaş eylesin, âhirette şefaatçi eylesin, cennete girmekte delil eylesin.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

16 Recep 1405 / 06.04.1985

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü